

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Ärendenummer: LI2025/01546

Inskickat: 2025-11-14

Ansvarig tjänsteman: Ulrika Dahlin

Från:

Svensk Dagligvaruhandel

Till:

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.rs.l.remisser@regeringskansliet.se

Remiss avseende Kompletterande promemoria till betänkandet Livsmedelsberedskap för en ny tid (SOU 2024:8)

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood, Coop Sverige, ICA Sverige, Lidl Sverige och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 procent av dagligvaruhandeln i Sverige, med fler än 3 000 butiker över hela landet.

Varje vecka möter vi i stort sett alla människor i Sverige i våra butiker. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 110 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år) och en fjärdedel har utländsk bakgrund. Branschen skapar jobb, ger möjlighet att äta hållbart och hälsosamt och är en viktig samhällsfunktion i alla delar av Sverige.

Svensk Dagligvaruhandels remissvar

Svensk Dagligvaruhandel har tagit del av den kompletterande promemorian och tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter.

Svensk Dagligvaruhandel vill inleda med att sätta lagförslaget i promemorian i en kontext. Öppna handelsvägar och en fungerande försörjningsförmåga är grunden i civilt försvar. Detta ligger också i linje med det förslag som den nationella rådgivaren för stärkt privat-offentlig samverkan i totalförsvaret lämnat på en strategi för försörjningsberedskap. Först när dessa inte kan upprätthållas behöver kompenserande åtgärder sättas in och där kan beredskapslager vara en sådan lösning, regionalt eller nationellt. Denna strategi är viktig principiellt men också ur ett finansiellt perspektiv då beredskapslager kan vara en kostsam lösning med

begränsad effekt. Här bör man även ta i beaktning den påverkan, primärt finansiellt och logistiskt, det kan få på befintliga cirkulära lastbärarsystem för livsmedel. Därför är det viktigt att det tydligt inför varje beslut om varor som ska beredskapslagras görs en konsekvensanalys så att effekten överstiger kostnaden.

Givet den höga kostnad det innebär att lagra färdiga livsmedel samt den låga flexibilitet det innebär att lagra långt ut i kapillärerna avstyrker Svensk Dagligvaruhandel därför att lag för beredskapslager i livsmedelskedjan ska omfatta även färdiga livsmedel med undantag för offentliga måltider. Här är i stället hemberedskapen en mycket viktigare del av livsmedelsberedskapen för att klara en omställning. En förstärkning av livsmedelsberedskapen bör i stället ske så nära ordinarie verksamhet och flöden som möjligt, och eventuell utökad lagring bör ske så nära primärproducent som möjligt för att underlätta flexibilitet i produktionsled och även förlänga förväntad hållbarhet. På så vis kan ett i kristid snävare sortiment av färdiga livsmedel flöda i större volymer.

Med detta som princip och ingångsvärde har Svensk Dagligvaruhandel reflekterat på underlaget och lämnar nedan en rad inspel på lag om beredskapslager i livsmedelskedjan.

Svensk Dagligvaruhandel anser att lagförslaget är tydligt, enkelt och kortfattat och beivrar denna intention. Vi tillstyrker generellt förslaget om att en lag för beredskapslager för livsmedel inte ska begränsas i sin omfattning utan att beslut om vad som lagras i stället fattas av regeringen i varje givet område. Begreppet beredskapslager i sammanhanget är dock något vi är tveksamma till, detta är ett samlingsbegrepp och det är viktigt att här kunna skilja på olika former av lager, det som beskrivs i lagförslaget är snarare ett säkerhetslager eller möjligen statslager, att jämföra med tex upplägget för lagring inom Hälsa, vård och omsorgssektorn för läkemedel.

Lagförslaget saknar dock en del fördjupande delar som behöver kompletteras i lagen eller i en tillhörande förordning eller föreskrift. Med det avser Svensk Dagligvaruhandel till exempel, men inte uteslutande, områden så som distribution och tillgänglighet. Ska ett avtal om beredskapslager omfatta även distribution av varan till avsedd plats eller sker detta av annan avtalad part när varan ska tas i bruk? Under vilka omständigheter ska vara som lagras kunna tillgripas och inom vilket tidsspann måste varan kunna utlämnas? Det är exempel på viktiga frågor inom området som behöver förtydligas i lag eller föreskrift kopplat till lag för att distinktionen ska vara tydlig.

Svensk Dagligvaruhandel avstyrker användandet av extraordinära händelser i lagen. Detta är begrepp som finns i dagens LEH för kommuner och regioner där det sedan tidigare lagts ett betänkande som ändrar detta begrepp och dels finns det redan många andra begrepp med liknande intentioner, se tex begreppet fredstida kriser i betänkandet SOU 2025:68. Det är viktigt att vi i kommande lagstiftning får

ett gemensamt språkbruk med tillhörande definitioner för att tydliggöra under vilka omständigheter som ex uttag i enlighet med denna definition ska gälla.

Svensk Dagligvaruhandel tillstyrker ägandefrågan i §6 i lagförslaget med tillägget "om inte annat beslutats" för att ta höjd för vissa svårlösta situationer av tex livsmedel med kort hållbarhet. Svensk Dagligvaruhandel vill dock i sammanhanget peka på utmaningen att Livsmedelsverket kan bli varuägare av livsmedel och därmed blir föremål för livsmedelstillsyn för vilken Livsmedelsverket är tillsynsmyndighet. Motsvarande utmaning finns för kommuner om dessa utses som varuägare.

Svensk Dagligvaruhandel vill föreslå ett komplement eller ersättning för det ganska komplicerade upplägget i förhållandet till enskilda lagerhållares borgenärer (§10). Vi föreslår i stället ett upplägg med konsignationslager med en omsättningsklausul. I ett sådant upplägg skulle även inköp och distribution kunna läggas ut på avtalspart då där finns gedigen kunskap om även dessa flöden.

Svensk Dagligvaruhandel vill understryka att förutsättningen för att omsättning av beredskapslager ska kunna ske effektivt och ekonomiskt bygger på att det finns en marknad för den typ av varor redan hos avtalsparten i den omfattning som omsättningen förutsätter.

Slutligen, om färdiga livsmedel mot rekommendation ändå kommer omfattas av lagen vill Svensk Dagligvaruhandel peka på att färdiga livsmedel kommer med ett bäst-före-datum och att omfattningen av lagring av sådana varor kan därmed komma att negativt påverka avtalspartens konkurrensförmåga och/eller lönsamhet och detta behöver då tas hänsyn till i ett avtalstecknande eller än hellre finnas med i föreskrifter för avtal av sådan karaktär. Som exempel om det ska finnas beredskapslager för tre månader som ska omsättas kommer avtalspart att leverera varor med tre månader sämre hållbarhet till marknaden än övriga konkurrenter alternativt behöva realisera ut dessa varor till lägre lönsamhet. Svensk Dagligvaruhandel menar således att när varugrupper definieras för beredskapslagring av regeringen behöver föreskrifter följa på ett sådan beslut för respektive varugrupp och dess unika förutsättningar/behov.